

พระสูตรยาว

บทขัดอะนัตตะลักขณะสูตร

ยันตัง สัตเตหิ ทุกเขนะ
ญะยัง อะนัตตะลักขณะัง,
อัตตะวาทาทุตะ สัญญานัง
สัมมาทเวะ วิโมจะนัง,
สัมพุทโธ ตัง ปะกาเสสิ
ทิกฺขุระสัจจานะ โยคินัง,
อุตตะริง ปะฏิเวธายะ
ภาเวตุง ญาณะมุตตะมัง,
ยันเตสัง ทิกฺขุระธัมมานัง
ญาณะนุปะริกขะตัง,
สัพพาสะเวหิ จิตตานิ
วิมุจิงสุ อะเสสะโต,
ตะถา ญาณานุสาเรนะ
สาสะนัง กาคุมิจจะตัง,
สาธุนัง อัตตะสิทธีตถัง
ตัง สุตตันตัง ภาณามะ เส ฯ

อนัตตะลักษณะสูตรตั้ง

(แบบไม่สวดแปล สวดเฉพาะด้ายซ้ายมือ คำแปลกำกับอยู่ด้านขวามือ

แบบสวดบาลีสลับแปลไทย หน้า ...ยังไม่ได้ทำ

ถ้าสวดภาษาไทยอย่างเดียว อยู่ถัดไปหน้า)

หันทะ มะยัง อะนัตตะลักษณะสูตรตั้ง ภาณามะ เส ฯ

เอวัมเม สุตัง ฯ

อันข้าพเจ้า (พระอานนท์) ได้สดับมาแล้ว
อย่างนี้ว่า

เอกัง สะมะยัง ภะคะวา,
พาราณสียัง วิหะระติ,
อิสิปะตะเนมิคะทาเย.

สมัยหนึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า ประทับอยู่ ณ
ป่าอิสิปปตนมฤคทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี

ตัตตระ โข ภะคะวา ปัญจะ
วัคคิเย ภิกขุ อามันเตสิ ฯ

ในกาลครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัส
เรียกภิกษุปัญจวัคคีย์ มาแล้วทรงตรัสว่า

รูปัง ภิกขะเว อะนัตตา ฯ
รูปัญจะหิทัง ภิกขะเว
อัตตา อะภาวิสสะ,

ภิกษุทั้งหลาย รูป(คือร่างกายนี้) เป็นอนัตตา
ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปนี้เป็นอัตตา คือ
ตัวตนเรา หรือตัวตนของ ๆ เราแล้วไซ้,

หะยิทัง รูปัง อาพาธายะ
สังวัตเตยยะ, ลัพเพถะ จะ
รูปเป, เอวัง เม รูปัง โหตุ
เอวัง เม รูปัง มา อะโหสีติ ฯ

รูปนี้ก็ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ,
ทั้งยังจะสั่งจะทำให้ตั้งใจปรารถนาในรูปว่า
ขอให้รูปร่างกายของเราจงเป็นรูปร่าง
อย่างนี้เถิด อย่าได้เป็นรูปร่างอย่างนั้นเลย

ยัสมา จะ โข ภิกขะเว
รูปัง อะนัตตา,

ก็เพราะเหตุใดแล ภิกษุทั้งหลาย รูปจึงเป็น
อนัตตา รูปจึงไม่ใช่ตนหรือของ ๆ ตน

ตัสม่า รุปัง อาพาธายะ
สังวัตตะติ, นะ จะ ลัพพะติ
รูปะ, เอวัง เม รุปัง โหตุ
เอวัง เม รุปัง มา อะโหสีติ ฯ

เวทนา อะนัตตา ฯ
เวทนา จะ หิทัง ภิกขะเว
อัตตา อะภาวิสสะ,

นะยิทัง เวทนา อาพาธายะ
สังวัตเตยยะ, ลัพเพถะ จะ

เวทะนายะ, เอวัง เม เวทนา โหตุ
เอวัง เม เวทนา มา อะโหสีติ ฯ

ยัสมา จะ โข ภิกขะเว
เวทนา อะนัตตา,

ตัสม่า เวทนา อาพาธายะ
สังวัตตะติ, นะจะ ลัพพะติ
เวทะนายะ, เอวัง เม เวทนา โหตุ
เอวัง เม เวทนา มา อะโหสีติ ฯ

สัญญา อะนัตตา ฯ
สัญญา จะ หิทัง ภิกขะเว
อัตตา อะภาวิสสะ,

รูปจึงเป็นไปเพื่ออาพาธ,
และไม่ได้เป็นไปตามความปรารถนาในรูปว่า
ขอรูปร่างกายของเราจงเป็นรูปอย่างนี้เกิด
อย่าได้เป็นรูปร่างอย่างนั้นเลย

เวทนา(คือความรู้สึก-อารมณ์) เป็นอนัตตา,
ภิกษุทั้งหลาย ก็หากว่าเวทนานี้เป็นอัตตา คือ
สุขหรือทุกข์เป็นตนหรือของ ๆ ตนจริงแล้วไซ้

ก็คงไม่เป็นไปเพื่ออาพาธ หรือรู้สึกไม่สบาย
ย่อมเป็นสุขทุกข์ได้
จะบังคับได้ตั้งใจปรารถนา

ว่าขอเวทนาของเราจงรู้สึกอย่างนี้เกิด
อย่าได้มีความรู้สึกเป็นทุกข์เลย

เพราะเหตุที่ว่า เวทนาเป็นอนัตตา คือ
ไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่ของ ๆ ตน จึงบังคับไม่ได้

เวทนาจึงเป็นไปเพื่ออาพาธ-รู้สึกไม่สบาย
และไม่ได้ตามใจปรารถนาในเวทนาว่า
ขอให้เวทนาของเราจงรู้สึกอย่างนี้ ๆ
อย่าได้รู้สึกอย่างนั้น ๆ อย่าได้เป็นทุกข์เลย

สัญญา(ความจำได้-หมายรู้) เป็นอนัตตา,
ถ้าหากว่าสัญญานี้เป็นอัตตา คือ
ความจำได้หมายรู้เป็นของ ๆ ตนแล้วไซ้

นะยิทัง สัญญา อาพาธายะ
สังวัตเตยยะ, ลัพภะ จะ
สัญญายะ, เอวัง เม สัญญา โหตุ
เอวัง เม สัญญา มา อะโหสีติ ฯ

ยัสฺมา จะ โข ภิกขะเว
สัญญา อะนัตตา,
ตัสฺมา สัญญา อาพาธายะ
สังวัตตะติ, นะ จะ ลัพภะติ
สัญญายะ, เอวัง เม สัญญา โหตุ
เอวัง เม สัญญา มา อะโหสีติ ฯ

สังขาระ อะนัตตา ฯ
สังขาระ จะ หิทัง ภิกขะเว
อตฺตา อะกะวิสสังสุ,
นะยิทัง สังขาระ อาพาธายะ
สังวัตเตยฺยง,
ลัพภะ จะ สังขารेषุ,
เอวัง เม สังขาระ โหตุ เอวัง
เม สังขาระ มา อะเหสนฺติ ฯ

ยัสฺมา จะ โข ภิกขะเว
สังขาระ อะนัตตา,
ตัสฺมา สังขาระ อาพาธายะ
สังวัตตะติ,

สัญญาจะไม่อาพาธ หรือทำให้เราลำบากใจ
ย่อมบังคับสัญญาได้ตามปรารถนา
ขอให้ความจำของเราจงเป็นอย่างนี้เถิด
ความจำของเราอย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย

ภิกษุทั้งหลาย ความจำนี้ เป็นอนัตตา
คือ มิใช่ตัวตนหรือของๆ ตนหรือของใครๆ
สัญญาความจำจึงเสื่อมเลือนหายไปได้
จึงบังคับไม่ได้ตั้งใจปรารถนาว่า
ขอให้ความจำของเราเป็นอย่างนี้เถิด
ความจำของเราอย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย

สังขาร (ความคิดปรุงแต่ง) เป็นอนัตตา
ภิกษุทั้งหลาย ถ้าความคิดเป็นตัวเรา
เป็นของๆ เราแล้วไซ้
สังขารความคิดคงไม่เป็นไปเพื่ออาพาธ
ไม่เป็นไปเพื่อให้เราทรมาน-ลำบากใจ
จะทำได้ตามความปรารถนาในสังขารว่า
ขอสังขารความคิดของเราจงเป็นอย่างนี้เถิด
อย่าได้เป็นอย่างนั้น อย่าคิดไปอย่างนั้นเลย

ก็เพราะเหตุที่สังขารไม่ใช่ตัวตนเรา-ของๆเรา
ความคิดดี ความคิดชั่ว นี่ไม่ใช่เรา-ของๆเรา
สังขารความคิดนี้ จึงเป็นไปเพื่ออาพาธ
คือความคิดที่เป็นไป ทำให้เราไม่สบายใจ

นะ จะ ลัพพะติ สังขารesu,
เอวัง เม สังขารา โหตุ
เอวัง เม สังขารา มา อะหะสนติ ฯ

วิญญาณัง อะหัตตา ฯ
วิญญาณัญจะ หิทัง ภิกขะเว
อัตตา อะภะวิสสะ,

นะยิทัง วิญญาณัง อาพาธายะ
สังวัตเตยยะ,
ลัพเพถะ จะ วิญญาเณ,
เอวัง เม วิญญาณัง โหตุ เอวัง
เม วิญญาณัง มา อะโหสีติ ฯ

ยัสมา จะ โข ภิกขะเว
วิญญาณัง อะหัตตา,
ตัสมา วิญญาณัง อาพาธายะ
สังวัตตะติ,

นะ จะ ลัพพะติ วิญญาเณ,
เอวัง เม วิญญาณัง โหตุ

เอวัง เม วิญญาณัง มา อะโหสีติ ฯ

ตัง กิง มัญญะถะ ภิกขะเว

รูปัง นิจัจจ วา อะนิจัจจ วาติ ฯ

และไม่ได้สังขารความคิดตั้งใจปรารถนาว่า
ขอให้ความคิดปรุงแต่งเป็นแบบนี้เกิด
อย่าได้คิดปรุงแต่งไปแบบนี้เลย

วิญญาณ (ความรู้สึกรับรู้) ไม่ใช่ตัวตน
ภิกษุทั้งหลาย ถ้าวิญญาณเป็นตัวตนแล้วไซ้

วิญญาณนี้ก็ย่อมไม่เป็นไปเพื่ออาพาธ
ย่อมไม่ทำให้เรารู้สึกป่วย-ไม่สบายใจ
ก็จะได้วิญญาณตามใจปรารถนาว่า
ขอวิญญาณของเราจงเป็นอย่างนี้เกิด
อย่าให้วิญญาณของเราเป็นอย่างนั้นเลย

ก็เพราะเหตุวิญญาณไม่ใช่ตัวตน-ของ ๆ ตน

วิญญาณจึงเป็นไปเพื่ออาพาธ

และไม่ได้วิญญาณเป็นไปตามใจปรารถนา
ว่าขอให้วิญญาณความรู้สึกของเรา
เป็นอย่างนี้เกิด

อย่าได้วิญญาณรับรู้อย่างนั้นเลย

ภิกษุทั้งหลาย
เธอจะสำคัญข้อความนี้เป็นไฉน
รูปทั้งหลาย เทียงหรือไม่เทียง

อะนิจจัน ภันเต ฯ

ยัมปะหานิจจัน ทุกขัง วา ตัง

สุขัง วาติ ฯ

ทุกขัง ภันเต ฯ

ยัมปะหานิจจัน ทุกขัง

วิปะริณามะธัมมัง,

กัลลัง นุ ตัง สะมะนุปปัสสีตุง,

เอตัง มะมะ เอโสหะมัสสุมิ

เอโส เม อตฺတာติ ฯ

โน เหตัง ภันเต ฯ

ตัง กิง มัญญะถะ ภิกขะเว

เวทะนา นิจจา วา อะนิจจา วาติ ฯ

อะนิจจา ภันเต ฯ

ยัมปะหานิจจัน ทุกขัง วา ตัง

สุขัง วาติ ฯ

ทุกขัง ภันเต ฯ

ยัมปะหานิจจัน ทุกขัง

วิปะริณามะธัมมัง,

กัลลัง นุ ตัง สะมะนุปปัสสีตุง,

เอตัง มะมะ เอโสหะมัสสุมิ

เอโส เม อตฺတာติ ฯ

โน เหตัง ภันเต ฯ

ภิกษุเหล่านั้นกราบทูลว่า ไม่เที่ยง พระเจ้าข้า.

สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์

หรือเป็นสุขเล่า

เป็นทุกข์พระเจ้าข้า

ก็สิ่งใดไม่เที่ยง ทนไดยาก จัดว่าเป็นทุกข์

มีความแปรปรวน เสื่อมไปเป็นธรรมดา,

ควรแล้วหรือที่เราจะตามเห็นสิ่งนั้นว่า,

รูปนี้ ร่างกายนี้เป็นเรา นี่เป็นของ ๆ เรา

ตัวเราเป็นอย่างนั้น ตัวเราเป็นอย่างนี้

ไม่ควรเห็นเป็นอย่างนั้น พระเจ้าข้า

ภิกษุทั้งหลาย เธอย่อมสำคัญความข้อนี้อย่างไร

เป็นไฉน เวทนาเที่ยงหรือไม่เที่ยง.

ไม่เที่ยง พระเจ้าข้า.

ก็สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์

หรือเป็นสุขเล่า

เป็นทุกข์ พระเจ้าข้า.

ก็สิ่งใดไม่เที่ยง ทนไดยาก เป็นทุกข์

มีความแปรปรวนไป เสื่อมไปเป็นธรรมดา

สมควรแล้วหรือที่เราจะคิดว่า

เวทนานี้เป็นเรา เราคือเวทนาอย่างนั้นอย่างนี้

หรือเวทนานี้เป็นตัวตนเรา เป็นของ ๆ เรา

ไม่สมควรที่จะคิดอย่างนั้น พระเจ้าข้า

ตั้ง กิง มัญญะเถ ภิกขเว

สัญญา นิจจา วา อะนิจจา วาติ ฯ

อะนิจจา ภันเต ฯ

ยัมปะหานิจจัง ทุกขัง วา ตั้ง

สุขัง วาติ ฯ

ทุกขัง ภันเต ฯ

ยัมปะหานิจจัง ทุกขัง

วิปะริณามะธัมมัง,

กัลลัง ญ ตั้ง สะมะนุปปัสสีตุง,

เอตัง มะมะ เอโสหะมัสสุมิ

เอโส เม อัตตาทิ ฯ

โน เหตัง ภันเต ฯ

ตั้ง กิง มัญญะเถ ภิกขเว

สังขารา นิจจา วา อะนิจจา วาติ ฯ

อะนิจจา ภันเต ฯ

ยัมปะหานิจจัง ทุกขัง วา ตั้ง

สุขัง วาติ ฯ

ทุกขัง ภันเต ฯ

ยัมปะหานิจจัง ทุกขัง

วิปะริณามะธัมมัง,

กัลลัง ญ ตั้ง สะมะนุปปัสสีตุง,

ภิกษุทั้งหลาย

เธอจะสำคัญความข้อนี้นั้นเป็นไฉน

สัญญาเที่ยงหรือไม่เที่ยง.

ไม่เที่ยง พระเจ้าข้า.

สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์

หรือเป็นสุขเล่า.

เป็นทุกข์พระเจ้าข้า.

ก็สิ่งใดไม่เที่ยงเป็นทุกข์

มีความแปรปรวนไปเป็นธรรมดา,

ควรแล้วหรือจะคิดว่า ความจำนี้เป็นเรา

เราคือความจำอย่างนั้น อย่างนี้

และความจำนี้เป็นตัวตนของเรา

ไม่ควรที่จะคิดอย่างนั้น พระเจ้าข้า

ภิกษุทั้งหลาย เธอจะสำคัญความนี้เป็นอย่างไฉน

สังขาร-ความคิดปรุงแต่ง เที่ยงหรือไม่เที่ยง

ไม่เที่ยง พระเจ้าข้า.

สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์

หรือเป็นสุขเล่า.

เป็นทุกข์พระเจ้าข้า.

ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์

มีความแปรปรวนไป เสื่อมไปเป็นธรรมดา,

สมควรแล้วหรือที่จะคิดว่า

เอตัง มะมะ เอโสหะมัสมิ
เอโส เม อตฺตาทิ.
โน เหตัง ภันเต.

ตัง กิง มัญญะเถ ภิกขะเว

วิญญาณัง นิจจัง วา

อะนิจจัง วาติ ฯ

อะนิจจัง ภันเต ฯ

ยัมปะหานิจจัง ทุกขัง วา ตัง

สุขัง วาติ ฯ

ทุกขัง ภันเต ฯ

ยัมปะหานิจจัง ทุกขัง

วิปะริณามะธัมมัง,

กัลลัง นุ ตัง สะมะนุปัสสีตุง,

เอตัง มะมะ เอโสหะมัสมิ

เอโส เม อตฺตาทิ ฯ

โน เหตัง ภันเต ฯ

ตัสมาติหะ ภิกขะเว,

ยังกิญจิ รูปัง,

อะตีตานาคะตะปัจจุปปันนัง,

อัสสัถตัง วา พะหิทธา วา,

โอฬาริกัง วา สุขุมัง วา,

ความคิดนั้นเป็นเรา เราคือความคิดนั้น
ความคิดที่ดีที่ชั่วนั้น เป็นตัวตนของเรา
ไม่สมควรคิดอย่างนั้น พระเจ้าข้า

ภิกษุทั้งหลาย

เธอจะสำคัญความข้อนี้นั้นเป็นไหน

วิญญาณเที่ยงหรือไม่เที่ยง.

ไม่เที่ยง พระเจ้าข้า.

สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์

หรือเป็นสุขเล่า

เป็นทุกข์ พระเจ้าข้า.

ก็สิ่งใดไม่เที่ยงเป็นทุกข์

มีความแปรปรวน เปลี่ยนไปเป็นธรรมดา,

ควรแล้วหรือที่จะตามเห็นสิ่งนั้นว่า

นั้นเป็นเรา เราคือความรู้สึกอย่างนั้นอย่างนี้

และความรู้เหล่านี้เป็นตัวตนของเรา

ไม่สมควรที่จะคิดเห็นอย่างนั้น พระเจ้าข้า

เพราะเหตุนั้นแล ภิกษุทั้งหลาย

รูปอย่างใดอย่างหนึ่ง

ทั้งที่เป็นรูปในอดีต ในอนาคต หรือรูปปัจจุบัน

ทั้งภายในก็ตาม ภายนอกก็ตาม

หยาบก็ตาม ละเอียดก็ตาม

หีนัง วา ปะณีตัง วา,
ยันทุเร สันติเก วา,
สัพพัง รุปัง, เนตัง มะมะ เนโส-
หะมัสมิ นะ เมโส อตฺตาทิ ฯ
เอวะเมตัง ยะถาภูตัง
สัมมปปัญญายะ ทักฺขณฺฐัพพัง ฯ

ยา กาจิ เวทนา
อะติตานาคะตะปัจจุปปันหา,
อชฺฉัตตา วา พะหิทธา วา,
โอฬาริกา วา สุขุมะ วา,
หีนะ วา ปะณีตา วา,
ยา ทุเร สันติเก วา,
สัพพา เวทนา, เนตัง มะมะ
เนโสหะมัสมิ นะ เมโส อตฺตาทิ ฯ
เอวะเมตัง ยะถาภูตัง
สัมมปปัญญายะ ทักฺขณฺฐัพพัง ฯ

ยา กาจิ สัญญา
อะติตานาคะตะปัจจุปปันหา,
อชฺฉัตตา วา พะหิทธา วา,
โอฬาริกา วา สุขุมะ วา,
หีนะ วา ปะณีตา วา,
ยา ทุเร สันติเก วา,

เลวกก็ตาม ประณีตก็ตาม
อยู่ในที่ไกลก็ตาม ในที่ใกล้ก็ตาม,
รูปทั้งหมด ล้วนแต่ไม่เที่ยง รูปนี้ไม่ใช่ตัวเรา
รูปไม่เป็นเรา รูปไม่เป็นของๆเรา
เราไม่ใช่รูปร่างกายนี้ เธอพึงเห็นด้วยปัญญา
อันชอบตามความเป็นจริงอย่างนั้นเถิด

เวทนา คือความรู้สึก อย่างใดอย่างหนึ่ง
ทั้งที่เป็นอดีต ในอนาคต และในปัจจุบันก็ตาม
เวทนาอยู่ภายในก็ตาม ที่ภายนอกก็ตาม
หยาบก็ตาม ละเอียดก็ตาม
เลวกก็ตาม ประณีตก็ตาม
อยู่ที่ไกลก็ตาม อยู่ใกล้ก็ตาม
เวทนาทั้งหมด เธอพึงรู้สึกด้วยปัญญาอันชอบ
ตามความจริงอย่างนี้ว่า เวทนานี้ไม่ใช่ของเรา
เราไม่ใช่เวทนาอย่างนั้นอย่างนี้
และเวทนานี้ ก็มีใช้ตัวตนของเรา

สัญญา ความจำได้ระลึกได้อย่างใดอย่างหนึ่ง
ที่มีแล้วในอดีต อนาคต แม้ในปัจจุบันก็ตาม,
ภายในก็ตาม ภายนอกก็ตาม
หยาบก็ตาม ละเอียดก็ตาม
เลวกก็ตาม ประณีตก็ตาม
ระลึกจำได้หมายรู้ที่อยู่ใกล้ก็ตาม ไกลก็ตาม

สัพพา สัญญา, เนตัง มะมะ
เนโสหะมัสสุมิ นะ เมโส อตฺตาทิ ฯ
เอวะเมตัง ยะถาภูตัง
สัมมปปัญญายะ ทัญญัพพัง ฯ

ยา เกจิ สังขาร,
อะตฺตานาคะตะปัจจุปปันนา,
อชฌัตตา วา พะหิทธา วา,
โอฬาริกา วา สุขุมะ วา,
หิณา วา ปะณีตา วา,
เย ทูเร สันติเก วา,
สัพพา สังขาร, เนตัง มะมะ

เนโสหะมัสสุมิ นะ เมโส อตฺตาทิ ฯ
เอวะเมตัง ยะถาภูตัง
สัมมปปัญญายะ ทัญญัพพัง ฯ

ยังกิญจิ วิญญาณัง
อะตฺตานาคะตะปัจจุปปันนัง,
อชฌัตตัง วา พะหิทธา วา,
โอฬาริกัง วา สุขุมัง วา,
หิณัง วา ปะณีตัง วา,
ยันทูเร สันติเก วา,
สัพพัง วิญญาณัง, เนตัง มะมะ

สัญญาทั้งหมดนั้น ล้วนแต่ไม่เที่ยง ไม่ใช่เรา
ไม่เป็นตัวตนของเรา เราไม่เป็นสัญญา
เธอทั้งหลายพึงเห็นสัญญา-ความจำนี้ ด้วย
ปัญญอันชอบตามความจริงอย่างนั้นเกิด

สังขารความคิดปรุงแต่ง อย่างใดอย่างหนึ่ง
ทั้งที่เป็นอดีต อนาคตและในปัจจุบัน
ความคิดภายในก็ตาม ภายนอกก็ตาม
คิดหยาบก็ตาม คิดละเอียดก็ตาม
คิดเลว ๆ ก็ตาม คิดอย่างประณีตก็ตาม
คิดในเรื่องใกล้ตัวก็ตาม คิดเรื่องไกลก็ตาม
สังขารทั้งหมด

ก็เป็นสักว่าสังขาร ล้วนไม่เที่ยง
ความคิดนี้ไม่ใช่ของเรา เราไม่ใช่ความคิดนี้
เธอทั้งหลาย พึงเห็นสังขารด้วยปัญญอัน
ชอบตามความเป็นจริงแล้วอย่างนั้นเกิด

ความรู้ เรื่องใดเรื่องหนึ่ง
ทั้งที่เป็นอดีต อนาคต และในปัจจุบัน
ภายในก็ตาม ภายนอกก็ตาม
หยาบก็ตาม ละเอียดก็ตาม
เลวก็ตาม ประณีตก็ตาม
ไกลก็ตาม ใกล้ก็ตาม
วิญญาณทั้งหมดไม่เที่ยงนี้ ไม่ใช่ตัวเรา

เนโสหะมัสสุมิ นะ เมโส อตฺตาทิ ฯ
เอเวเมตัง ยะถาภูตัง
สัมมปปัญญายะ ทักฺขณฺณํ พัง ฯ

เอวัง ปัสสัง ภิกฺขเว
สุตฺวา อริยสะวาโก,

รูปัสสมิงปิ นิพพินฺทะติ,
เวทะนายะปิ นิพพินฺทะติ,
สัณฺญายะปิ นิพพินฺทะติ,
สังขาเรสุปิ นิพพินฺทะติ,
วิญฺญาณัสสมิงปิ นิพพินฺทะติ,
นิพพินฺทัง วิรัชชะติ ฯ
วิราคา วิมฺบุจจะติ ฯ
วิมุตตัสสมิง วิมุตตะมีติ
ญาณัง โหติ,
ชีณา ชาติ,
วุสิตัง พรหมะจะริยัง,
กะตัง กะระณียัง, นาปะรัง
อิถตฺตายาติ ปะชานาตีติ ฯ

อิทะมะโวจะ ภะคะวา,
อตฺตะมะนา ปัจจะวัคคิยา ภิกฺขุ
ภะคะวะโต ภาสิตัง อะภินันฺทุง ฯ

นั่นใช่ของๆเรา เราไม่ใช่ความรู้สึกเหล่านี้
เชอทั้งหลายพึงเห็นวิญญานด้วยปัญญาอัน
ชอบตามความเป็นจริงอย่างนั้นเถิด

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อริยสาวกผู้ได้สดับฟัง
และพิจารณาตามรู้และเห็นอยู่ อย่างนี้แล้ว

ย่อมเบื่อหน่ายในรูป ร่างกายทั้งหลาย
ย่อมเบื่อหน่ายในเวทนา ความรู้สึกต่างๆ
ย่อมเบื่อหน่ายในสัญญา ความจำต่างๆ
ย่อมเบื่อหน่ายในสังขาร การปรุงแต่งต่างๆ
ย่อมเบื่อหน่ายในวิญญาน การรับรู้ต่างๆ
เมื่อเบื่อหน่าย ย่อมคลายกำหนัด
เพราะสิ้นกำหนัด จิตก็หลุดพ้น
เมื่อจิตหลุดพ้นแล้ว
ย่อมมีญาณหยั่งรู้ว่า จิตหลุดพ้นแล้ว
รู้ชัดว่า ชาตีสิ้นแล้ว หมดสิ้นความเกิดแล้ว
พรหมจรรย์อันบริสุทธิ์หมดจด อยู่จบแล้ว
กิจที่ควรทำได้กระทำสำเร็จแล้ว กิจอื่น
เพื่อความเป็นผู้หมดจดจากกิเลส ไม่มีอีกแล้ว

พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัส อนัตตลักขณสูตร
นี้จบลง ภิกษุปัญจวัคีย์ ต่างก็มีใจยินดี ชื่นชม
ในพระภาสิตของพระผู้มีพระภาคเจ้า

อิหมัสมิญจะ ปะนะ เวยยา-
กระณัสมิง ภัญญะมาเน,
ปัญจะวัคคิยานัง ภิกขุณ्ह
อะนุปาทายะ, อาสะเวหิ
จิตตานิ วิมูจจิงสูติ ฯ

ก็ในขณะที่เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้า กำลังตรัส
เทศนาพระภาสิตนี้อยู่ จิตของพระภิกษุปัญจ
-คีย์เหล่านั้นก็หลุดพ้นจากอาสวะกิเลสทั้งปวง
เพราะไม่ยึดมั่นถือมั่น ละปล่อยวางอุปาทาน
ในขั้นที่ ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ
แล ฯ

บทחדอาทิตตปริยาเยสูตร

เวเนยยะทะมะโนปาเย
สัพพะโส ปาระมิง คะโต,
อะโมฆะวะจะโน พุทโธ
อะภิญญายานุสาสะโก,
จิณณานุรูปะโต จาปี
ธัมเมนะ วินะยัง ปะชัง,
จิณณาคคิปาริจะรียานัง
มโพชฌาระหะโยคินัง,
ยะมาทิตตะปะริยายัง
เทสะยันโต มะโนหะรัง,
เต โสตาโร วิโมเจสิ
อะเสกขายะ วิมุตติยา,
ตะเถโวปะปะริกขายะ
วิญญูณ्हัง โสตุมิจจะตัง,
ทุกขะตาลักขะโณปายัง
ตัง สุตตันตัง ภะณามะ เส ฯ

อาทิตตะปะริยาเยสุตตัง

(เรียงแบบสวดบาลี ไม่ได้เรียงแบบสวดมนต์แปลไทย)

หันทะ มะยัง อาทิตตะปะริยาเยสุตตัง ภาณามะ เส ฯ

เอวัมเม สุตัง ฯ

เอกัง สะมะยัง ภะคะวา,
คะยายัง วิหาระติ คะยาสีเส,
สัทธิง ภิกขุสะหฺสเสนะ ฯ
ตฺตุระ โข ภะคะวา
ภิกขุ อามันเตสิ ฯ
สัพพัง ภิกขะเว อาทิตตัง ฯ
ภิกขุจะ ภิกขะเว สัพพัง อาทิตตัง ฯ
จกฺขง ภิกขะเว อาทิตตัง,
รูปา อาทิตตา,
จกฺขุวิญญานํ อาทิตตัง.
จกฺขุสํผัสโส อาทิตโต,
ยัมปิทัง จกฺขุสํผัสสะปัจจะยา
อุปฺปชชะติ เวทะยิตัง,
สุขัง วา ทุกขัง วา
อะทุกขะมะสุขัง วา,
ตัมปิ อาทิตตัง ฯ
เกนะ อาทิตตัง ฯ
อาทิตตัง ราคคคินา

ข้าพเจ้า (พระอานนท์)

ได้ฟังจากพระผู้มีพระภาคเจ้าอย่างนี้ว่า
ในสมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้า
เสด็จประทับ ณ ตำบลคยาสีสะใกล้แม่น้ำคยา
พร้อมด้วยภิกษุ ๑,๐๐๓ รูป
ณ ที่นั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสเรียกภิกษุ
ทั้งหลายให้สดับเนื้อความพระพุทธานุชาตินี้ว่า
ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สิ่งทั้งปวงเป็นของร้อน
ก็อะไรเล่า ที่ชื่อว่าเป็นของร้อน
ภิกษุทั้งหลาย ตา เป็นของร้อน
รูปทั้งหลาย เป็นของร้อน
วิญญูณที่เกิดจากตา+รูป เป็นอารมณ์ร้อน
การสัมผัสทางตา เป็นของร้อน
ความรู้สึกส่วยอารมณ์ที่เกิดขึ้นเพราะอาศัย
การสัมผัสทางตา เป็นตัวปัจจัย แม้อันใด
จะรู้สึกเป็นสุขก็ตาม เป็นทุกข์ก็ตาม
หรือรู้สึกไม่ใช่ทุกข์ ไม่ใช่สุขก็ตาม
แม้อันนั้น ก็เป็นของร้อนที่ใจ
ร้อนเพราะอะไร
ร้อนเพราะไฟคือราคะ

โทสัคคินา โมหัคคินา,
อาทิตตัง ชาตียา ชะรามะระณณะ,
โสเกหิ ปะริเทเวหิ ทุกเขหิ
โทมะนัสเสหิ อุปายาเสหิ
อาทิตตันติ วะทามิ ฯ

โสตัง อาทิตตัง,
สัททา อาทิตตา,
โสตะวิญญานัง อาทิตตัง,
โสตะสัมผัสโส อาทิตโต,

ยัมปิทัง โสตะสัมผัสสะปัจจะยา
อุปปัชชะติ เวทะยิตัง,
สุขัง วา ทุกขัง วา
อะทุกขะมะสุขัง วา,
ตัมปิ อาทิตตัง ฯ
เณะ อาทิตตังฯ
อาทิตตัง ราคัคคินา
โทสัคคินา โมหัคคินา,
โทสัคคินา โมหัคคินา,
อาทิตตัง ชาตียา ชะรามะระณณะ,
โสเกหิ ปะริเทเวหิ ทุกเขหิ
โทมะนัสเสหิ อุปายาเสหิ
อาทิตตันติ วะทามิ ฯ

ร้อนเพราะไปคือโทสะ เพราะไฟคือโมหะ
ร้อนเพราะความเกิด แก่ และความตาย
ร้อนเพราะความเศร้าโศก ความรำไรรำพัน
ความไม่สบายกายไม่สบายใจ คับแค้นใจ
เราจึงกล่าวว่า เหล่านี้เป็นของร้อน ฯ

หู เป็นของร้อน
เสียง เป็นของร้อน
อารมณ์เกิดขึ้นทางหู+เสียง เป็นของร้อน
การสัมผัสทางหู เป็นของร้อน

เวทนาความรู้สึกเสวยอารมณ์นี้เกิดขึ้นได้
เพราะอาศัยหูสัมผัสเสียงเป็นปัจจัย
จะรู้สึกเป็นสุขก็ตาม เป็นทุกข์ก็ตาม
ไม่ใช่ทุกข์ไม่ใช่สุขก็ตาม
แม้อันนั้น ก็เป็นของร้อนที่ใจ
ร้อนเพราะอะไรเล่า ?
ร้อนเพราะไฟ คือราคะ
ร้อนเพราะไฟ คือโทสะ
ร้อนเพราะไฟ คือโมหะ

ร้อนเพราะความเกิด แก่ และความตาย
ร้อนเพราะความเศร้าโศก ความรำไรรำพัน
ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ คับแค้นใจ
เราจึงกล่าวว่า นี่เป็นของร้อน ฯ

ฆานัง อาทิตตัง,
คันธา อาทิตตา,
ฆานะวิญญาณัง อาทิตตัง,
ฆานะสัมผัสโส อาทิตโต,
ยัมปิทัง ฆานะสัมผัสสะปัจจะยา
อุปปัชชะติ เวทะยิตัง,
สุขัง วา ทุกขัง วา
อะทุกขมะสุขัง วา,
ตัมปิ อาทิตตัง ฯ
เกนะ อาทิตตัง ฯ
อาทิตตัง ราคะคคินา
โทสาคคินา โมหาคคินา,
อาทิตตัง ชาตียา ชะรามะระณณะ,
โสเกहि ปะริเทเวहि ทุกเขहि
โทมะนัสเสहि อุปายาเสहि
อาทิตตันติ ะเวทามิ ฯ
ชีวหา อาทิตตา,
ระสา อาทิตตา,
ชีวหาวิญญาณัง อาทิตตัง,
ชีวหาสัมผัสโส อาทิตโต,
ยัมปิทัง ชิวหาสัมผัสสะปัจจะยา
อุปปัชชะติ เวทะยิตัง,
สุขัง วา ทุกขัง วา

จมูก เป็นของร้อน
กลิ่นทั้งหลายเป็นของร้อน
อารมณ์เกิดขึ้นทางจมูก+กลิ่นเป็นของร้อน
การสัมผัสทางจมูก เป็นของร้อน
เวทนาคือความรู้สึกเสวยอารมณ์เกิดขึ้นได้
เพราะอาศัยการสัมผัสทางจมูกเป็นปัจจัย
รู้สึกเป็นสุขก็ตาม เป็นทุกข์ก็ตาม
หรือไม่ใช่ทุกข์ไม่ใช่สุขก็ตาม
แม้อันนั้น ก็เป็นของร้อนที่ใจ
ร้อนเพราะอะไร ?
ร้อนเพราะไปคือราคะ
ร้อนเพราะไฟคือโทสะ เพราะไฟคือโมหะ
ร้อนเพราะความเกิด แก่ และความตาย
ร้อนเพราะความเศร้าโศก ความรำไรรำพัน
ความไม่สบายกายไม่สบายใจ ความแค้นใจ
เราจึงกล่าวว่า เหล่านี้เป็นของร้อน
ลิ้นเป็นของร้อน
รสทั้งหลายเป็นของร้อน
การเสวยอารมณ์ทางลิ้นเป็นของร้อน
การสัมผัสทางลิ้นเป็นของร้อน
เวทนา ความรู้สึกเสวยอารมณ์ที่เกิดขึ้น
เพราะอาศัยการสัมผัสทางลิ้นเป็นปัจจัย
รู้สึกเป็นสุขก็ตาม เป็นทุกข์ก็ตาม

อะทุกขะมะสุขัง วา,

ตัมปิ อาทิตตัง ฯ

เกนะ อาทิตตัง ฯ

อาทิตตัง ราคัคคินา

โทสัคคินา โมหัคคินา,

อาทิตตัง ชาตียา ชะรามะระณณะ, ร้อนเพราะความเกิด แก่ และความตาย

โสเกहि ปะริเทเวहि ทุกเขहि

โทมะนัสเสहि อุปายาเสहि

อาทิตตันติ ะทามิ ฯ

กาโย อาทิตโต,

โณฏฐัพพา อาทิตตา,

กายะวิญญานัง อาทิตตัง,

กายะสัมผัสโส อาทิตโต,

ยัมปิทัง กายะสัมผัสสะปัจจะยา

อุปปัชชะติ เวทะยิตัง,

สุขัง วา ทุกขัง วา

อะทุกขะมะสุขัง วา,

ตัมปิ อาทิตตัง ฯ

เกนะ อาทิตตัง ฯ

อาทิตตัง ราคัคคินา

โทสัคคินา โมหัคคินา,

อาทิตตัง ชาตียา ชะรามะระณณะ, ร้อนเพราะความเกิด แก่และความตาย

หรือไม่ใช่ทุกข์ไม่ใช่สุขก็ตาม

แม้อันนั้น ก็เป็นของร้อนที่ใจ

ร้อนเพราะอะไร ?

ร้อนเพราะไฟคือราคะ

ไฟคือโทสะ ไฟคือโมหะ

ร้อนเพราะความเกิด แก่ และความตาย

ร้อนเพราะความเศร้าโศก ความรำไรรำพัน

ความไม่สบายกายไม่สบายใจ

ความคับแค้นใจ

เรากล่าวว่า นี่เป็นของร้อน

กายเป็นของร้อน

สิ่งที่มาถูกต้องกายเป็นของร้อน

การเสวยอารมณ์ทางกายเป็นของร้อน

การสัมผัสทางกายเป็นของร้อน

เวทนาความรู้สึกเสวยอารมณ์นี้ เกิดขึ้น

เพราะอาศัยการสัมผัสทางกายเป็นปัจจัย

รู้สึกเป็นสุขก็ตาม เป็นทุกข์ก็ตาม

หรือไม่ใช่ทุกข์ไม่ใช่สุขก็ตาม

แม้อันนั้น ก็เป็นของร้อนที่ใจ

ร้อนเพราะอะไร ?

ร้อนเพราะไฟราคะ

ร้อนเพราะไฟโทสะ ไฟเพราะไฟโมหะ

โสเกหิ ปะริเทเวหิ ทุกเขหิ
โทมะนัสเสหิ อุปายาเสหิ
อาทิตตันติ ะทามิ ฯ

มะโน อาทิตโต,
ธัมมา อาทิตตา,
มะโนวิญญานัง อาทิตตัง,
มะโนสัมผัสโส อาทิตโต,
ยัมปิทัง มะโนสัมผัสสะปัจจะยา
อุปปัชชะติ เวทะยิตัง,
สุขัง วา ทุกขัง วา
อะทุกขะมะสุขัง วา,
ตัมปิ อาทิตตัง ฯ
เณระ อาทิตตัง ฯ

อาทิตตัง ราคัคคินา
โทสัคคินา โมหัคคินา,
อาทิตตัง ชาติยา ชะรามะระณณะ,
โสเกหิ ปะริเทเวหิ ทุกเขหิ
โทมะนัสเสหิ อุปายาเสหิ
อาทิตตันติ ะทามิ ฯ

เอวัง ปัสสัง ภิกขะเว
สุตฺวา อะริยะสาวะโก ฯ,
จักขุสมิงปิ นิพพินทะติ,

ร้อนเพราะความเศร้าโศก ความร่ำไรร่ำพัน
ความไม่สบายกายไม่สบายใจ คับแค้นใจ
เราจึงกล่าวว่า นี่เป็นของร้อน

ใจเป็นของร้อน
อารมณ์ที่เกิดกับใจเป็นของร้อน
การเสวยอารมณ์ทางใจเป็นของร้อน
การสัมผัสทางใจ เป็นของร้อน
เวทนาความรู้สึกเสวยอารมณ์นี้ เกิดขึ้น
เพราะอาศัยการสัมผัสทางใจ เป็นปัจจัย
รู้สึกเป็นสุขก็ตาม เป็นทุกข์ก็ตาม
หรือไม่ใช่ทุกข์ไม่ใช่สุขก็ตาม
แม้อันนั้น ก็เป็นของร้อนที่ใจ
ร้อนเพราะอะไร ?

ร้อนเพราะไฟราคะ
ร้อนเพราะไฟโทสะ ไฟเพราะไฟโมหะ
ร้อนเพราะความเศร้าโศก ความร่ำไรร่ำพัน
ความไม่สบายกายไม่สบายใจ คับแค้นใจ
เราจึงกล่าวว่า นี่เป็นของร้อน

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อริยสาวกผู้สดับฟังแล้ว
ย่อมเห็นอยู่อย่างนี้
อริยสาวกเหล่านั้น ย่อมเบื่อหน่าย ตา

รูปเปสุปี นิพพินทะติ,
จักขุวิญญาณะปิ นิพพินทะติ,
จักขุสัมผัสเสปิ นิพพินทะติ,
ยัมปิทัง จักขุสัมผัสสะปัจจะยา
อุปปัชชะติ เวทะยิตัง,
สุขัง วา ทุกขัง วา
อะทุกขะมะสุขัง วา,
ตัสสมิงปิ นิพพินทะติ ฯ

โสตะสุมิงปิ นิพพินทะติ,
สัททเสสุปี นิพพินทะติ,
สตะวิญญาณะปิ นิพพินทะติ,
โสตะสัมผัสเสปิ นิพพินทะติ,
ยัมปิทัง โสตะสัมผัสสะปัจจะยา
อุปปัชชะติ เวทะยิตัง,
สุขัง วา ทุกขัง วา
อะทุกขะมะสุขัง วา,
ตัสสมิงปิ นิพพินทะติ ฯ

ฆานัสุมิงปิ นิพพินทะติ,
คันธะสุปี นิพพินทะติ,
ฆานะวิญญาณะปิ นิพพินทะติ,
ฆานะสัมผัสเสปิ นิพพินทะติ,

ย่อมเบื่อหน่าย รูปทั้งหลาย
ย่อมเบื่อหน่ายในการเสวยอารมณ์ทางตา
ย่อมเบื่อหน่ายในการสัมผัส ด้วยตา
เวทนาความรู้สึกเสวยอารมณ์นี้ เกิดขึ้น
เพราะอาศัยการสัมผัสทางตา เป็นปัจจัย
รู้สึกเป็นสุขก็ตาม เป็นทุกข์ก็ตาม
หรือไม่ใช่ทุกข์ ไม่ใช่สุขก็ตาม
ย่อมเบื่อหน่ายในเวทนา คือความรู้สึกนั้นๆ
เพราะมันเป็นเหตุทำให้ใจเราร้อน

อริยสาวกเหล่านั้น ย่อมเบื่อหน่าย หู
ย่อมเบื่อหน่ายใน เสียงทั้งหลาย
ย่อมเบื่อหน่าย อารมณ์ที่เกิดขึ้น ทางหู
ย่อมเบื่อหน่ายแม้ในการสัมผัส ทางหู
เวทนาความรู้สึกเสวยอารมณ์นี้ เกิดขึ้น
เพราะอาศัยการสัมผัสทางหู เป็นปัจจัย
รู้สึกเป็นสุขก็ตาม เป็นทุกข์ก็ตาม
หรือไม่ใช่ทุกข์ ไม่ใช่สุขก็ตาม
ย่อมเบื่อหน่ายในเวทนา คือความรู้สึกนั้นๆ
เพราะมันเป็นเหตุทำให้ใจเราร้อน

อริยสาวกเหล่านั้น ย่อมเบื่อหน่าย จมูก
ย่อมเบื่อหน่าย แม้ในกลิ่น
ย่อมเบื่อหน่าย ในการเสวยอารมณ์ทางจมูก
ย่อมเบื่อหน่าย แม้ในการสัมผัสทางจมูก

ยัมปิทั้ง ฆานะสัมผัสสะปัจจะยา
อุปปัชชะติ เวทะยัตถัง,
สุขัง วา ทุกขัง วา
อะทุกขะมะสุขัง วา,
ตัสมิงปิ นิพพินทะติ ฯ

ชีวหาเยปิ นิพพินทะติ,
ระเสสุปิ นิพพินทะติ,
ชีวหาวิญญาเณปิ นิพพินทะติ,
ชีวหาสัมผัสเสปิ นิพพินทะติ,
ยัมปิทั้ง ชิวหาสัมผัสสะปัจจะยา
อุปปัชชะติ เวทะยัตถัง,
สุขัง วา ทุกขัง วา
อะทุกขะมะสุขัง วา,
ตัสมิงปิ นิพพินทะติ ฯ

กายัสมิงปิ นิพพินทะติ,
โผฏฐัพพะเสปิ นิพพินทะติ,
กายะวิญญาเณปิ นิพพินทะติ,
กายะสัมผัสเสปิ นิพพินทะติ,
ยัมปิทั้ง กายะสัมผัสสะปัจจะยา
อุปปัชชะติ เวทะยัตถัง,
สุขัง วา ทุกขัง วา

เวทนาความรู้สึกเสวยอารมณ์นี้ เกิดขึ้น
เพราะอาศัยการสัมผัสทางจุมูกเป็นปัจจัย
รู้สึกเป็นสุขก็ตาม เป็นทุกข์ก็ตาม
หรือไม่ใช่ทุกข์ ไม่ใช่สุขก็ตาม
ย่อมเบื่อง่ายในเวทนา คือความรู้สึกนั้นๆ
เพราะมันเป็นเหตุทำให้ใจเร้าร้อน

อริยสาวกเหล่านั้น ย่อมเบื่อง่าย ลึ้น
ย่อมเบื่อง่าย แม้ใน รส
ย่อมเบื่อง่าย ในการเสวยอารมณ์ ทางลิ้น
ย่อมเบื่อง่าย แม้ในการสัมผัส ทางลิ้น
เวทนาความรู้สึกเสวยอารมณ์นี้ เกิดขึ้น
เพราะอาศัยการสัมผัสทางลิ้น เป็นปัจจัย
รู้สึกเป็นสุขก็ตาม เป็นทุกข์ก็ตาม
หรือไม่ใช่ทุกข์ ไม่ใช่สุขก็ตาม
ย่อมเบื่อง่ายในเวทนา คือความรู้สึกนั้นๆ
เพราะมันเป็นเหตุทำให้ใจเร้าร้อน

อริยสาวกเหล่านั้น ย่อมเบื่อง่าย ในกาย
ย่อมเบื่อง่าย ในสิ่งที่ถูกต้องทางกาย
ย่อมเบื่อง่าย ในการเสวยอารมณ์ ทางกาย
ย่อมเบื่อง่าย แม้ในการสัมผัส ทางกาย
เวทนาความรู้สึกเสวยอารมณ์นี้ เกิดขึ้น
เพราะอาศัยการสัมผัสทางกาย เป็นปัจจัย
รู้สึกเป็นสุขก็ตาม เป็นทุกข์ก็ตาม

อะทุกขะมะสุขัง วา,
ตัสมิงปิ นิพพินทะติ ฯ

มะหัสุมิงปิ นิพพินทะติ,
ธัมเมสุปิ นิพพินทะติ,
มะโนวิญญูญานะปิ นิพพินทะติ,
มะโนสัมผัสสะปิ นิพพินทะติ,
ยัมปิทัง มะโนสัมผัสสะปัจจะยา
อุปัชชะติ เวทะยิตัง,
สุขัง วา ทุกขัง วา
อะทุกขะมะสุขัง วา,
ตัสมิงปิ นิพพินทะติ ฯ

นิพพินทัง วิรัชชะติ ฯ
วิราคา วิมูจจะติ ฯ
วิมุตตัสุมิง วิมุตตะมิตติ ญาณัง
โหติ ฯ

ชีณา ชาติ,
วุสิตัง พุรัหฺมะจะริยัง,
กะตัง กะระณียัง,
นาปะรัง อิตถัตตายาติ
ปะชานาตีติ ฯ

หรือไม่ใช่ทุกข์ ไม่ใช่สุขก็ตาม
ย่อมเบื่อหน่ายในเวทนา คือความรู้สึกนั้นๆ
เพราะมันเป็นเหตุทำให้ใจเราร้อน

อริยสาวกเหล่านั้น ย่อมเบื่อหน่าย ใจ
ย่อมเบื่อหน่าย ในธัมมารมณ์ที่เกิดกับใจ
ย่อมเบื่อหน่าย ในการเสวยอารมณ์ ทางใจ
ย่อมเบื่อหน่าย แม้ในการสัมผัส ทางใจ
เวทนาความรู้สึกเสวยอารมณ์นี้ เกิดขึ้น
เพราะอาศัยการสัมผัสทางใจ เป็นปัจจัย
รู้สึกเป็นสุขก็ตาม เป็นทุกข์ก็ตาม
หรือไม่ใช่ทุกข์ ไม่ใช่สุขก็ตาม
ย่อมเบื่อหน่ายในเวทนา คือความรู้สึกนั้นๆ
เพราะมันเป็นเหตุทำให้ใจเราร้อน

เมื่อเบื่อหน่าย ย่อมคลายกำหนด ไม่ยินดี
เพราะสิ้นกำหนดไม่ยินดี จิตก็หลุดพ้น
เมื่อจิตหลุดพ้น ญาณก็หยั่งรู้ว่าจิตพ้นแล้ว

อริยสาวกนั้นย่อมทราบชัดว่าชาติสิ้นแล้ว
พรหมจรรย์บริสุทธฺิหมดจด อยู่จบแล้ว
กิจที่ควรกระทำ ได้กระทำสำเร็จแล้ว
กิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้ ก็ไม่มีอีกแล้ว

อิทะมะโวจะ ภะคะวา ฯ

อัตตะมะนา เต ภิกขุ

ภะคะวะโต ภาสิตัง อะภินันทุง ฯ

อิหมัสสุมัญจะ ปะนะ

เวยยากะระณัสสุมิง ภัญญะมานะ,

ตัสสะ ภิกขุสะหฺสัสสะ,

อะนุปาทาเย,

อาสะเวหิ จิตตานิ วิมุจจิงสูติ ฯ

พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสธรรมอันเป็น
เหตุให้ใจเราร้อน โดยปริยายอันนี้แล้ว

ภิกษุเหล่านั้น ต่างก็มีใจยินดี ชื่นชมใน

พระภาสิตของพระผู้มีพระภาคเจ้า

ก็เมื่อตรัส เวยยากรณ์ภาสิต ละเอียดพิศดาร

ในธรรมอันเป็นเหตุให้ใจเราร้อน ขณะนั้นแล

ภิกษุหนึ่งพันรูปนั้นก็พ้นจากอุปาทาน

ทั้งหลาย

จิตหลุดพ้นจากอาสวะกิเลสทั้งปวง เพราะไม่
ยึดมั่นถือมั่น ดังนี้แล

.....